

การศึกษาผลกระทบของกระบวนการทางความร้อนต่อสมบัติทางกลของโลหะผสมอะลูมิเนียม-ซิลิคอนที่ผสมกระป๋องเครื่องตีไม้ใช้แล้ว

อวยชัย วงศ์รัตน์*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ปฎิภาณ จุ้ยเจิม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาวิศวกรรมวัสดุ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

พยุร เสนทองแก้ว

นักวิจัย ภาควิชาวิศวกรรมวัสดุ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน โทรศัพท์ 08-7004-6603 อีเมล: Ouay_chai@hotmail.com

รับเมื่อ 9 มิถุนายน 2557 ตอรับเมื่อ 15 ธันวาคม 2557

DOI: 10.14416/j.kmutnb.2014.12.005 © 2015 King Mongkut's University of Technology North Bangkok. All Rights Reserved.

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ได้ศึกษาสภาวะการทำกระบวนการทางความร้อนที่เหมาะสมต่อความแข็งแรงของโลหะผสมอะลูมิเนียม-ซิลิคอนชนิดไฮโปยูเทคติกที่ผสมกระป๋องเครื่องตีไม้ใช้แล้วโดยศึกษาโลหะผสม 4 ชนิดได้แก่ โลหะผสมอะลูมิเนียม-ซิลิคอนที่ไม่ผ่านการผสมเพิ่ม โลหะผสมอะลูมิเนียม-ซิลิคอนเติมฝากระป๋อง โลหะผสมอะลูมิเนียม-ซิลิคอนเติมสตรอนเทียม และโลหะผสมอะลูมิเนียม-ซิลิคอนเติมฝากระป๋องและสตรอนเทียม โลหะผสมทุกอัตราส่วนผ่านการหลอมรวมโดยเตาเหนี่ยวนำไฟฟ้าที่อุณหภูมิ 750 องศาเซลเซียส แล้วนำมาเทลงเบ้ากราไฟต์ที่อุณหภูมิ 720 องศาเซลเซียส และทำการให้ความร้อนด้วยการอบละลายที่อุณหภูมิ 540 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 4 ชั่วโมง แล้วจุ่มน้ำทันที ก่อนทำการบ่มแข็งที่อุณหภูมิ 120, 150 และ 180 องศาเซลเซียส เป็นเวลาตั้งแต่ 1 ถึง 18 ชั่วโมงและศึกษาผลของตัวแปรในกระบวนการทางความร้อนต่อความแข็งแรงด้วยการทดสอบความแข็งแรงแบบวิกเกอร์พบว่าโลหะผสมอะลูมิเนียม-ซิลิคอนเติมฝากระป๋องและสตรอนเทียมที่อุณหภูมิการบ่มแข็งที่ 180 องศาเซลเซียส เป็นเวลาช่วงระหว่าง 3 และ 5 ชั่วโมงได้รับค่าความแข็งแรงที่ดีที่สุด

คำสำคัญ: กระป๋องเครื่องตีไม้ บ่มแข็ง โลหะผสมอะลูมิเนียม-ซิลิคอน เอ 356 ความแข็งแรง

การอ้างอิงบทความ: อวยชัย วงศ์รัตน์, ปฎิภาณ จุ้ยเจิม และ พยุร เสนทองแก้ว, “การศึกษาผลกระทบของกระบวนการทางความร้อนต่อสมบัติทางกลของโลหะผสมอะลูมิเนียม-ซิลิคอนที่ผสมกระป๋องเครื่องตีไม้ใช้แล้ว,” วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, ปีที่ 25, ฉบับที่ 1, หน้า 63-72, ม.ค. - เม.ย. 2558. <http://dx.doi.org/10.14416/j.kmutnb.2014.12.005>

A Study on the Effects of Heat-treatment Conditions on Mechanical Behavior of A356 Cast Aluminium-silicon Alloys Mixed with Recycled Beverage Cans

Ouay-chai Wongrat*

Assistant Professor, Industrial Technology, Faculty of Industrial Technology, Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand

Patiphan Juijerm

Assistant Professor, Department of Materials Engineering, Faculty of Engineering, Kasetsart University, Bangkok, Thailand

Payoon Senthongkaew

Researcher, Department of Materials Engineering, Faculty of Engineering, Kasetsart University, Bangkok, Thailand

* Corresponding Author, Tel. 08-7004-6603, E-mail: Ouay_chai@hotmail.com

Received 9 June 2014; Accepted 15 December 2014

DOI: 10.14416/j.kmutnb.2014.12.005 © 2015 King Mongkut's University of Technology North Bangkok. All Rights Reserved.

Abstract

This research investigated the optimal processing conditions on hardness of hypoeutectic aluminium-silicon alloys mixed with recycled beverage cans. Four alloys were studied. They were an A356 master alloy and three modified A356 alloys, namely, A356 + beverage can lids, A356 + strontium, and A356 + beverage can lids + strontium. The alloys were melted at 750°C in an induction furnace, then poured into a graphite mould held at 720°C. The specimens were subsequently solutionized at 540°C for four hours before being water-quenched followed by artificial ageing at either 120°C, 150°C or 180°C for one to eighteen hours. The effects of heat treatment conditions on hardness were investigated using Vickers hardness testing. It was found that the Aluminium-silicon alloy with lid and strontium addition had the highest hardness among the different alloys and the optimal ageing condition was at a temperature of 180°C for three to five hours.

Keywords: Beverage Cans, Aging, Aluminium-silicon Alloys, A356, Hardness

Please cite this article as: O. Wongrat, P. Juijerm and P. Senthongkaew, "A Study on the Effects of Heat-treatment Conditions on Mechanical Behavior of A356 Cast Aluminium-silicon Alloys Mixed with Recycled Beverage Cans," *J. KMUTNB*, Vol. 25, No. 1, pp. 63-72, Jan. - Apr. 2015 (in Thai). <http://dx.doi.org/10.14416/j.kmutnb.2014.12.005>

1. บทนำ

ปัจจุบันพบว่าโลหะผสมนอกกลุ่มเหล็กโดยเฉพาะโลหะผสมอะลูมิเนียมเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญ และมีแนวโน้มในการใช้งานสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โลหะผสมอะลูมิเนียมจึงถูกนำมาใช้ในอุตสาหกรรมต่างๆ มากมาย เช่น ชิ้นส่วนในอุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์บรรจุภัณฑ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ เช่น ล้อรถยนต์ ลูกสูบ ส่วนประกอบเครื่องอัดอากาศ นอกจากนี้ยังนำไปใช้งานในอุตสาหกรรมการบิน และการทหารอีกด้วย ทั้งนี้เพราะอะลูมิเนียมมีสมบัติเด่นหลายด้าน คือ 1) สมบัติทางกลทั้งความแข็งแรงและความแข็งแรงต่อหน่วยน้ำหนักสูง 2) ความสามารถทางด้าน การเชื่อม 3) ความถ่วงจำเพาะต่ำ 4) ความต้านทาน ทางด้านการกัดกร่อน และ 5) คุณสมบัติด้านการหล่อที่ดีสามารถหล่อชิ้นงานที่มีรูปร่างซับซ้อน ทำให้มีความต้องการในตลาดอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก [1]-[9] นั่นคือ โลหะผสมอะลูมิเนียม-ซิลิคอน (Al-Si Alloys)

จากงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่ามีการนำเทคนิคทางด้านการกระบวนการความร้อนมาช่วยทำให้เกิดการตกผลึกของ Mg_2Si กระจายตัวทั่วไปในเนื้อพื้นเฟส α ซึ่งเกิดจากการแพร่ของอะตอมแมกนีเซียมและซิลิคอนออกจากสารละลายอิ่มตัว [10]-[12] ส่งผลให้สมบัติทางกลเพิ่มขึ้น ซึ่งได้มีการเติมสตรอนเทียม (Sr) เข้าไปในโลหะผสมอะลูมิเนียม-ซิลิคอนเกรด A356 ส่งผลให้ยูเทคติกซิลิคอนมีการกระจายตัวที่ดีขึ้น ซึ่งงานวิจัยที่พบได้ศึกษาการเติมโลหะแม่ (Master Alloy) ที่มีแมกนีเซียม (Mg) และสตรอนเทียม (Sr) เป็นหลักผสมลงในโลหะผสมอะลูมิเนียม-ซิลิคอนเกรด A356 [12] ด้วยกระบวนการทางความร้อนและยังพบอีกว่าได้มีการนำโลหะผสมอะลูมิเนียม-ซิลิคอนเกรด A356 มาผ่านกระบวนการทางความร้อนที่เวลาและอุณหภูมิต่างๆ ที่กำหนด [9] แต่ไม่พบการนำเทคนิคการเติมธาตุสตรอนเทียม (Sr) โดยผ่านกระบวนการทางความร้อน T6 มาใช้กับกระป๋องเครื่องตีไม้ใช้แล้วมาเติมลงในโลหะผสมอะลูมิเนียม-ซิลิคอนเกรด A356 เนื่องจากสามารถทำให้เกิดยูเทคติกละเอียดขึ้นและ

การตกตะกอนของเฟส Mg_2Si กระจายตัวทั่วๆ ในเนื้อของเฟส α ของอะลูมิเนียม ซึ่งทำให้โลหะผสมที่ผ่านกระบวนการนี้มีความแข็งแรงสูงขึ้น

ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงเป็นการศึกษาสภาวะทดลองที่เหมาะสมต่อความแข็งแรงของโลหะผสมอะลูมิเนียม-ซิลิคอนที่ผสมกระป๋องเครื่องตีไม้ใช้แล้ว เพื่อทำให้ทราบตัวแปรในกระบวนการทางความร้อน T6 ซึ่งประกอบไปด้วยอุณหภูมิเวลา และส่วนผสมของกระป๋องที่ใช้ในการบ่มแข็งที่มีความเหมาะสมทั้งเติมและไม่เติมธาตุสตรอนเทียม

2. วิธีการดำเนินการวิจัย

2.1 วัสดุ

1. แท่งอินกอตชนิดโลหะผสมอะลูมิเนียม-ซิลิคอนเกรด A356
2. กระป๋องเครื่องตีไม้ใช้แล้ว
3. โลหะแม่ ชนิด Al-10wt%Sr
4. เกลือ $NaNO_3$ และ KNO_3

2.2 อุปกรณ์และวิธีการ

1. ตรวจสอบส่วนผสมทางเคมีของชิ้นงานทดสอบ เนื่องจากโลหะผสมอะลูมิเนียม-ซิลิคอน (A356) ที่เป็นแท่งอินกอตกระป๋องเครื่องตีไม้ในการทดลองครั้งนี้ ใช้ฝาและโลหะแม่ Al-10wt% Sr ที่นำมาทดลองในครั้งนี้ยังไม่ทราบส่วนผสมที่แน่นอนจึงจำเป็นต้องมีการตรวจสอบส่วนผสมทางเคมีก่อนทำการทดลอง โดยตรวจสอบส่วนผสมทางเคมีโดยใช้เครื่องสเปกโตรมิเตอร์สเปกโตรสโกปีภายหลังที่ผ่านการหลอมดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ส่วนผสมทางเคมีของโลหะผสมอะลูมิเนียม-ซิลิคอนหล่อ และฝากระป๋องและโลหะแม่ 10%Sr ที่ผ่านการหลอมใช้ในการทดลอง (wt%)

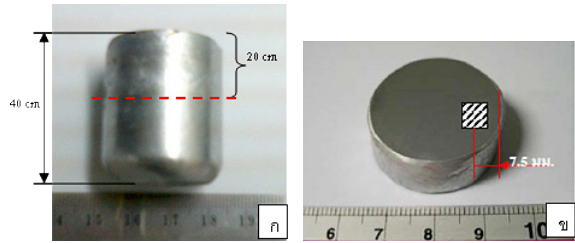
Alloy	Si	Mg	Mn	Fe	Sr	Al
A356	7.521	0.209	0.125	0.098	-	Bal.
Lid	0.196	2.467	0.432	0.261	-	Bal.
Al-10%Sr	-	-	-	-	13	87

2. เตรียมชิ้นงานสำหรับการหลอม ตรวจสอบโครงสร้างทางจุลภาค และทดสอบความแข็ง

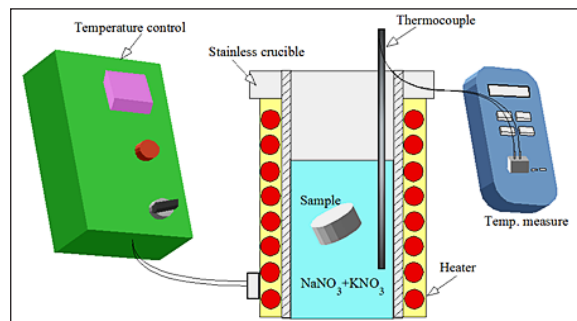
ชิ้นงานหล่อโลหะผสมอะลูมิเนียม-ซิลิกอนผสมเกรด A356 น้ำหนัก 100 กรัม ถูกหลอมในเบ้ากราไฟต์ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 60 มิลลิเมตร ความสูง 95 มิลลิเมตร ที่อุณหภูมิ 750°C ภายในเตาเหนี่ยวนำไฟฟ้า (Induction Furnace) รุ่น LAVA ภายหลังจากนำอะลูมิเนียม-ซิลิกอนเกรด A356 เป็นเวลา 15-20 นาที พร้อมทำการเติม 15wt% ผากระป๋องเครื่องตีไม้แล้ว ที่ผ่านการอบที่อุณหภูมิ 530°C เป็นเวลา 30 นาที เพื่อละลายแลกเกอร์และสีที่ติดบนผิวกระป๋องออกและ 0.02wt%Sr ทำการคนให้เข้าด้วยกันเป็นเวลา 1 นาที เมื่อค้ำนำโลหะเป็นเวลา 30 นาที นำเข้าออกจากเตาเหนี่ยวนำไฟฟ้า ทำการวัดอุณหภูมิด้วยเทอร์โมคัปเปิล ชนิด K ที่อุณหภูมิ 720°C เทลงในเบ้ากราไฟต์ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางนอก 50 มิลลิเมตร และใน 30 มิลลิเมตร ส่วนสูง 50 มิลลิเมตร จากนั้นปล่อยให้เย็นตัวจนถึงอุณหภูมิต้อง

โดยโลหะผสมที่ได้หลังการหล่อ มีรหัสการทดลองดังนี้ คือ 1) รหัส A356 เป็นการปราศจากการเติมฝาและสตรอนเทียม 2) รหัส A356+Lid เป็นการเติมผากระป๋อง 3) รหัส A356+Sr เป็นการเติมสตรอนเทียม และ 4) รหัส A356+Lid+Sr เป็นการเติมฝาและสตรอนเทียม ทำการตัดชิ้นงานเพื่อตรวจสอบโครงสร้างด้วยและทดสอบความแข็ง ชนิดไมโครวิกเกอร์ดังแสดงในรูปที่ 1

3. เตรียมชิ้นงานสำหรับกระบวนการทางความร้อน T6 นำชิ้นงานผ่านการผสมจากการทดลองข้างต้น ทั้ง 4 ชุดมาผ่านการให้ความร้อนด้วยการอบละลายที่อุณหภูมิ 540°C เป็นเวลา 4 ชั่วโมง ในเตาขดลวดแล้วจุ่มน้ำที่อุณหภูมิต้อง ตามด้วยบ่มแข็งที่อุณหภูมิ 120, 150 และ 180°C เป็นเวลา 1, 3, 5, 8, 11, 18 และ 30 ชั่วโมง ตามลำดับโดยการบ่มแข็งที่อุณหภูมิในอ่างเกลือ ดังแสดงในรูปที่ 2 ทำการตัดชิ้นงานเพื่อตรวจสอบโครงสร้าง โดยนำมาตรวจด้วยเครื่องวิเคราะห์รูป (Image Analyzer) โปรแกรมอิมเมจโปรพลัส เวอร์ชัน 3.0 วิเคราะห์ส่วนผสมทางเคมีของธาตุเฉพาะพื้นที่ด้วยเครื่อง EDS ยี่ห้อ EDAX

รูปที่ 1 (ก) ต้ําแห่งตัดเพื่อตรวจสอบ (ข) ต้ําแห่งชิ้นงานตรวจสอบโครงสร้างทางจุลภาคและทดสอบความแข็ง

รูปที่ 2 ชุดบ่มแข็งในอ่างเกลือ

และทดสอบความแข็ง ชนิดไมโครวิกเกอร์ รุ่น MVK-H1 ยี่ห้อ MITUTOYO ใช้แรงกดทดสอบ 50 กรัม เป็นเวลา 10 วินาที ดังแสดงในรูปที่ 1

3. ผลการทดลองและวิจารณ์

3.1 ผลจากการวิเคราะห์ส่วนผสมทางเคมี

เมื่อพิจารณาส่วนผสมทางเคมีของปริมาณอะลูมิเนียม-ซิลิกอนผสมรวมผากระป๋องเครื่องตีไม้พร้อมเติม 0.02wt%Sr ประกอบไปด้วย 4 กลุ่ม คือ 1) โลหะผสมอะลูมิเนียม-ซิลิกอนเกรด A356 (รหัส A356) 2) โลหะผสมอะลูมิเนียม-ซิลิกอนเกรด A356 เติมผากระป๋อง (รหัส A356+Lid) 3) โลหะผสมอะลูมิเนียม-ซิลิกอนเกรด A356 เติม 0.02wt%Sr (รหัส A356+Sr) และ 4) โลหะผสมอะลูมิเนียม-ซิลิกอนเกรด A356 เติมผากระป๋องและ 0.02wt%Sr (รหัส A356+Lid+Sr) จะเห็นได้ว่า A356+Sr ปริมาณ 0.196wt%Mg ลดลงเมื่อเทียบกับ A356 อันเนื่องมาจากปริมาณของ

แมกนีเซียมเกิดจากการสูญเสีย (Dilute) ในขณะที่พลังงานความร้อนที่สูง นอกจากนี้ยังพบว่า A356+Sr และ A356+Lid+Sr มีปริมาณของสตรอนเทียมคือร้อยละ 0.001 และ 0.002 โดยน้ำหนักตามลำดับอันเนื่องมาจาก [12],[14] เวลาที่ใช้ในการละลายสตรอนเทียมเพื่อเข้าไปขัดขวางการโตของซิลิคอนในระนาบ 111 ซึ่งจะทำให้ซิลิคอนเกิดการเติบโตทุกทิศทางและมีลักษณะมนนั้นยังมีปริมาณสตรอนเทียมไม่เพียงพอ

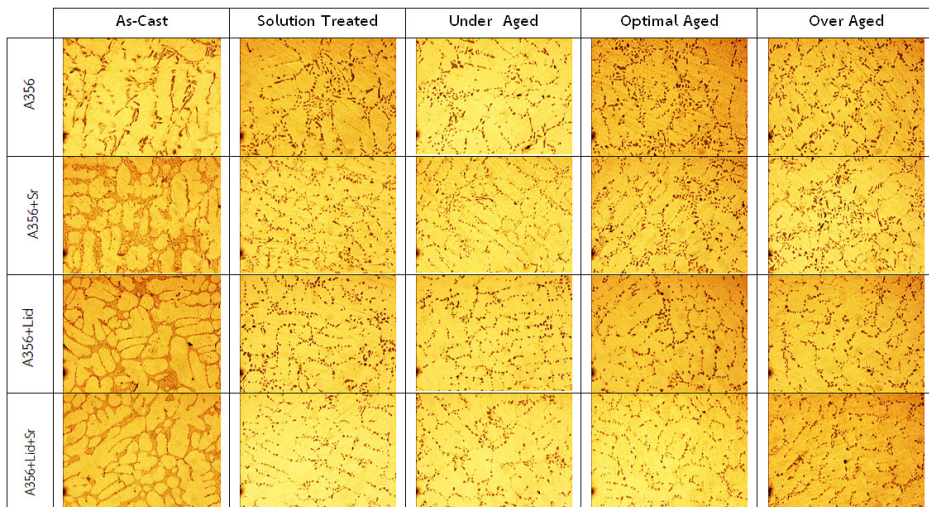
ตารางที่ 2 ส่วนผสมทางเคมีของอะลูมิเนียม-ซิลิคอน ผ่ากระป๋อง และสตรอนเทียม (WT.%)

Alloy	Si	Mg	Mn	Fe	Sr	Al
A356	7.521	0.209	0.105	0.090	-	Bal.
A356+Lid	6.485	0.599	0.070	0.136	-	Bal.
A356+Sr	7.492	0.196	0.000	0.000	0.001	Bal.
A356+Lid+Sr	6.432	0.482	0.061	0.127	0.002	Bal.

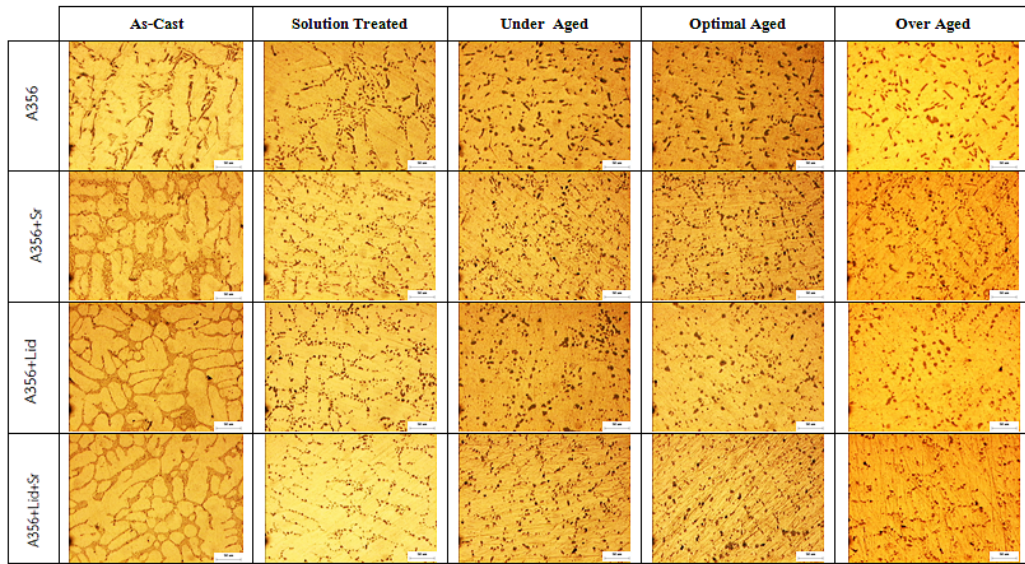
3.2 ผลโครงสร้างจุลภาคที่ผ่านและไม่ผ่านกระบวนการทางความร้อน T6

จากรูปที่ 3, 4 และ 5 ตามลำดับ เป็นรูปถ่ายโครงสร้างจุลภาคของชิ้นงานทั้ง 4 กลุ่ม คือ รหัส A356, A356+Lid, A356+Sr และ A356+Lid+Sr ที่ผ่านกระบวนการทางความร้อน T6

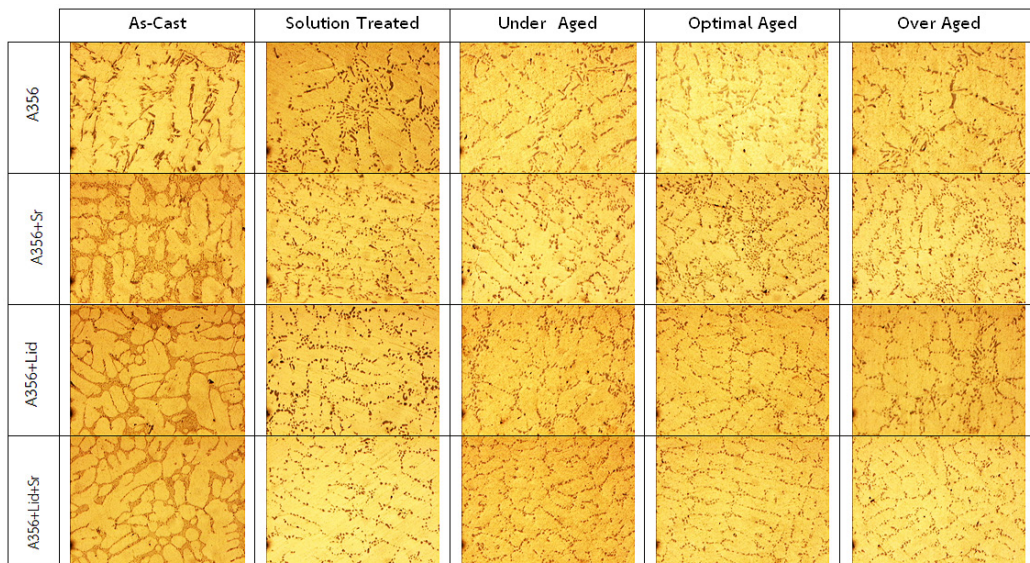
เมื่อนำชิ้นงานมาผ่านการอบละลายและบ่มแข็งเทียมภายหลังจากนั้นเฟสของโครงสร้างจุลภาคของอะลูมิเนียม-ซิลิคอนที่ผ่านและไม่ผ่านการผสมฝากระป๋องและสตรอนเทียมจะเกิดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะดังนี้ คือ เมื่อมีการอบละลายชิ้นงานที่อุณหภูมิ 540°C เป็นเวลา 4 ชั่วโมง ทำให้เฟสโครงสร้างยูเทคติกซิลิคอนจะเกิดการแตกตัวเป็นขนาดอนุภาคเล็กลงและรูปทรงพื้นฐานมีลักษณะขอบโค้ง กลมมน (Near Round Shapes) ซึ่งจะสามารถเปลี่ยนโครงสร้างลักษณะเข็มหรือ Needlelike และไปทำให้ Mg₂Si แทรกซึมเข้าไปรวมตัวในอะลูมิเนียม เรียกว่า การละลายตัวของของแข็ง (Solid Solution) ประกอบไปด้วยแมกนีเซียม(Mg)ซิลิคอน(Si)ในอะลูมิเนียม (Al) อุณหภูมิที่ทำการอบละลายจะมีปริมาณซิลิคอนบางส่วนจะละลายและแพร่เข้าไปในเนื้อพื้นเฟสหลักของอะลูมิเนียม จนทำให้เนื้อพื้นอะลูมิเนียมกลายเป็นสารละลายของแข็งอิมตัวยังยวดยที่มีปริมาณซิลิคอนมากกว่าสภาวะปกติเล็กน้อยสำหรับการนำชิ้นงานชุบน้ำให้เย็นตัวอย่างรวดเร็วเพื่อเป็นการรักษารูปสารละลายของแข็งของแมกนีเซียม (Mg) ซิลิคอน (Si) ที่เกิดในเฟสเนื้อพื้นของอะลูมิเนียม (Al) ให้คงรูปอยู่ได้ ก็ยังคงสภาวะอิมตัวยังยวดยนั้นไว้

รูปที่ 3 โครงสร้างจุลภาคของชิ้นงานหล่อภายหลังผ่านการอบละลายและบ่มแข็งเทียมที่อุณหภูมิ 120°C ที่กำลังขยาย 100 เท่า

รูปที่ 4 โครงสร้างจุลภาคของชิ้นงานหล่อภายหลังผ่านการอบละลายและบ่มแข็งเทียมที่อุณหภูมิ 150°C ที่กำลังขยาย 100 เท่า

รูปที่ 5 โครงสร้างจุลภาคของชิ้นงานหล่อภายหลังผ่านการอบละลายและบ่มแข็งเทียมที่อุณหภูมิ 180°C ที่กำลังขยาย 100 เท่า

ภายหลังการบ่มแข็งเทียมที่อุณหภูมิคือ 120, 150 และ 180°C เป็นเวลาต่างๆ ตามเงื่อนไข เพื่อทำให้เกิดผลึกขนาดเล็กๆ จะสามารถฟอร์มเป็นเฟสแมกนีเซียมซิลิไซด์ (Mg_2Si) เกิดเป็นสารละลายของแข็ง ต่อจากนั้นสารประกอบขนาดเล็กจำนวนมากๆ เหล่านี้จะกระจุกกระจายอยู่ทั่ว

ทั้งเนื้อพื้นอะลูมิเนียม มีผลทำให้ความแข็งแรงของโลหะเพิ่มขึ้นอย่างเด่นชัด แต่เฟส Mg_2Si ดังกล่าวมีขนาดเล็กมากจนไม่สามารถสังเกตเห็นได้ด้วยกล้องจุลทรรศน์แบบแสง (Optical Microscope) หรือแม้แต่กล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอน (Scanning Electron Microscope) นอกจากนี้

การตรวจสอบพบว่าเวลานานมากขึ้นเรื่อยๆจนถึง 30 ชั่วโมง โครงสร้างจุลภาคของเฟสยูเทคติกส่วนใหญ่จะมีลักษณะใกล้เคียงกันโดยมีความแตกต่างกันเล็กน้อยในรูปทรง สัณฐานของเฟสยูเทคติก คือกลมมน ยังพบเพียงรหัส A356 ที่มีสัณฐานของเฟสยูเทคติกซิลิคอนเป็นลักษณะกลมมนปนรวมกันกับเข็มขอบโค้งมนขนาดเล็กบางส่วนที่ปรากฏอยู่ในเนื้อของโลหะ อันเนื่องจากไม่ผ่านการเติม สตรอนเทียมและฝากระป๋องเครื่องตี

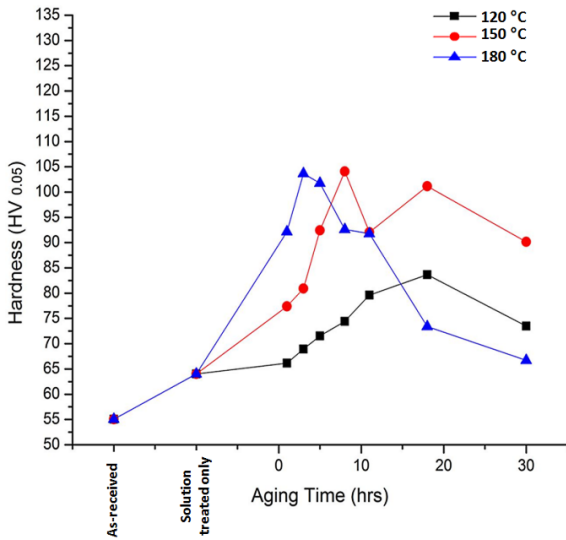
การเติมฝากระป๋องเครื่องตีและสตรอนเทียม จากโลหะแม่ชนิด Al-10wt%Sr เป็นลักษณะการทำ โมดิฟิเคชัน (Modification) เพื่อเป็นการลดขนาด นิวเคลียสของเฟสยูเทคติกซิลิคอน อันเนื่องจาก [13] โครงสร้างซิลิคอนจะเกิดง่ายที่สุดในทิศทาง <112> จนขนาดผลึกโตขึ้นทิศทางการแข็งตัวจะเปลี่ยนไปเป็น แบบ Twin ในระนาบ (111) ทั้งนี้เป็นเพราะธรรมชาติ ของโครงสร้างพื้นฐานของอะตอม โดยจะเกิดการทำมุม 141 องศาทิศทางการแข็งตัว โครงสร้างที่ได้จึงมี ลักษณะเป็นแผ่นและมีขนาดใหญ่ แต่ถ้าในการแข็งตัวเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วการแข็งตัวจะเปลี่ยนไปด้วย ทิศทางการ แข็งตัวของผลึกจะเกิดในทิศทางเดียว แต่ถ้าในการแข็ง ตัวของผลึกมีธาตุปนเปื้อนเข้ามาขวางการแข็งตัวจะเกิด การเลื่อนเป็นจังหวะทำให้การแข็งตัวของผลึกไม่ต่อเนื่อง ส่งผลให้ผลึกของแมกนีเซียม (Mg) และซิลิคอน (Si) บางส่วนมีการแพร่เข้าไปในเนื้อพื้นของเฟสอะลูมิเนียม ทำให้เกิดการสร้างนิวเคลียสใหม่ของ Mg_2Si เกิดขึ้น และ ทำให้โลหะผสมภายหลังการทำโมดิฟิเคชันมีความแข็ง เพิ่มขึ้นอย่างเด่นชัด

3.3 ผลของค่าความแข็งที่ผ่านและไม่ผ่านกระบวนการ ทางความร้อน T6

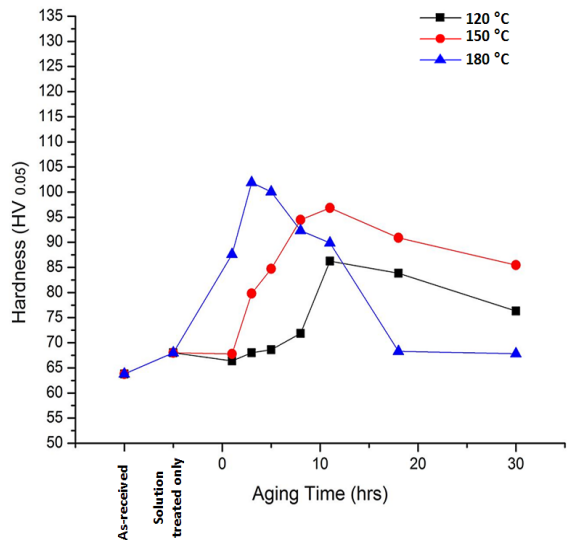
จากรูปที่ 6, 7, 8 และ 9 เมื่อพิจารณาผลการทดสอบ ความแข็งพบว่ากรอบละลายแล้วบ่มแข็งทำให้ความ แข็งของชิ้นงานหล่อทั้ง 4 กลุ่มเพิ่มสูงขึ้นได้โดยง่ายเมื่อ บ่มแข็งเทียมเป็นเวลานานขึ้น ความแข็งของชิ้นงานจะเพิ่ม สูงขึ้นเรื่อยๆ จนถึงจุดๆ หนึ่งความแข็งเพิ่มขึ้นมีค่าสูงสุด

ที่เรียกว่าสภาวะ Optimal Aged หลังจากนั้นแม้จะใช้เวลา บ่มแข็งต่อไปความแข็งก็ไม่เพิ่มขึ้นอีกแต่กลับจะมีค่า ลดลงเรื่อยๆเรียกว่าสภาวะ Over Aged และเมื่อเปรียบเทียบ ความแข็งจากการบ่มแข็งที่อุณหภูมิต่างๆ พบว่าการบ่ม แข็งเทียมที่อุณหภูมิสูงขึ้นไปจะทำให้ชิ้นงานทดสอบสามารถ ถึงจุดที่ความต้านทานแรงกดสูงสุดได้เร็วขึ้น แต่การบ่ม แข็งเทียมที่อุณหภูมิต่ำกลับทำให้ความต้านทานทางด้าน การกดความแข็งที่ได้รับสูงสุดจะเกิดได้ช้า สำหรับอุณหภูมิ การบ่มแข็งเทียมที่ทำให้อะลูมิเนียมทั้ง 4 กลุ่ม พบว่ามี ค่าความแข็งเร็วสุดในการทดลองนี้คือ $180^{\circ}C$ เป็นรหัส A356+Lid+Sr จะใช้เวลาบ่มแข็งเทียมน้อยที่สุด คือ 1 ชั่วโมง ในขณะที่รหัส A356 ใช้เวลา คือช่วงระหว่าง 3 และ 5 ชั่วโมง เมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของกระบวนการ ทางความร้อนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงสมบัติทางกลของ ชิ้นงานสามารถอธิบายได้ดังนี้ กระบวนการทางความร้อน ที่ใช้ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ การอบละลาย (Solution Treatment) การชุบด้วยน้ำ (Quenching) และการบ่ม แข็งเทียม (Artificial Aging)

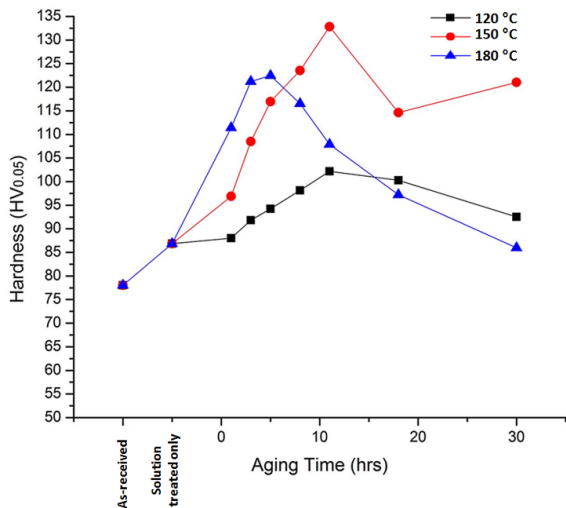
จากการวิเคราะห์ทำการทดสอบสมบัติทางด้าน ความแข็ง กลับพบว่าการบ่มแข็งเทียมของรหัส A356+Lid+Sr ที่ช่วงอุณหภูมิคือ 120, 150 และ $180^{\circ}C$ ตามลำดับ ให้ความแข็งสูงสุดที่เวลาการบ่มแข็งเทียมคือ 18, 11 และช่วงระหว่าง 3 และ 5 ชั่วโมง ตามลำดับ โดยมี ค่าความแข็งเฉลี่ยเป็น 100.26, 129.88 และช่วงระหว่าง 127.14 และ 128.56 HV ตามลำดับ ในสภาวะอุณหภูมิการบ่ม แข็งเทียมที่ดีในการทำการทดลองคือ $180^{\circ}C$ เนื่องจาก เวลาที่ใช้ในการบ่มแข็งเทียมมีค่าน้อยกว่าช่วงอุณหภูมิ 120 และ $150^{\circ}C$ สำหรับช่วงอุณหภูมิและเวลาที่ได้ค่า ความแข็งเร็วสุด คือ $180^{\circ}C$ เป็นเวลา 1 ชั่วโมง และมี ค่าความแข็งคือ 120.22 HV อันเนื่องจากเวลาที่เริ่มเกิด การฟอร์มตัวของแมกนีเซียมซิลิไซด์ (Mg_2Si) เกิดได้ รวดเร็วกว่าชิ้นงานกลุ่มอื่นๆ เมื่อคำนวณจากค่าความแข็ง ของชิ้นงานกลุ่มอื่นๆ ที่เวลาคือ 1 ชั่วโมง เทียบกับรหัส A356-Lid+Sr ผลที่ได้คือจะมีค่าความแข็งมากกว่าชิ้นงาน กลุ่มอื่นๆ อยู่ที่ค่าความแข็งเฉลี่ยคือ 23 HV

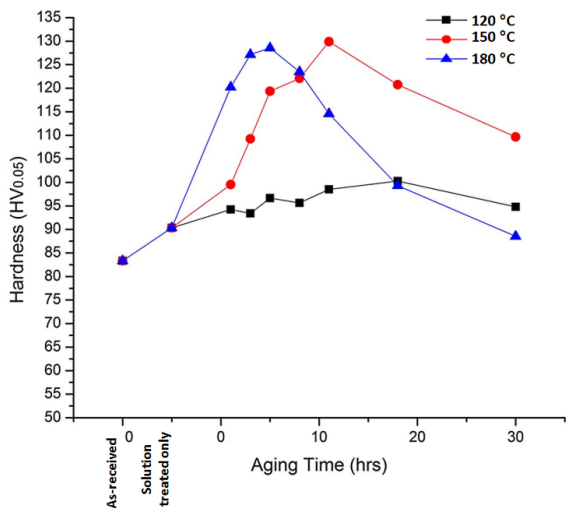
รูปที่ 6 ความแข็งของ A356 ที่สภาวะต่างๆ

รูปที่ 8 ความแข็งของ A356+Sr ที่สภาวะต่างๆ

รูปที่ 7 ความแข็งของ A356+Lid ที่สภาวะต่างๆ

รูปที่ 9 ความแข็งของ A356+Lid+Sr ที่สภาวะต่างๆ

4. สรุป

4.1 โครงสร้างจุลภาคที่ผ่านและไม่ผ่านกระบวนการทางความร้อน T6

ภายหลังนำชิ้นงานทั้ง 4 กลุ่มผ่านกระบวนการอบให้เป็นสารละลายของแข็ง (Solution Treatment) พบว่าโครงสร้างยูเทคติกซิลิคอน เกิดการเปลี่ยนเป็นรูปทรง

สัญญาณลักษณะทรงกลมบางส่วน มีขนาดลดลงและมีรูปร่างขอบโค้งมน อันเนื่องมาจากยูเทคติกซิลิคอนบางส่วนจะละลายและแพร่เข้าไปในเนื้อพื้นของอะลูมิเนียมจนทำให้เนื้อพื้นอะลูมิเนียมกลายเป็นสารละลายของแข็งอิ่มตัวยิ่งยวดที่มีปริมาณ ซิลิคอนมากกว่าสภาวะปกติเล็กน้อยและเมื่อนำไปชุบน้ำอย่างรวดเร็วจนสารละลาย

ของแข็งก็จะยังคงสภาวะอ่อนตัวยิ่งยวดนั้นไว้ทำให้ทราบว่าการผสมรวมของ A356+Lid+Sr สามารถทำให้ซิลิคอนแพร่เข้าไปในเนื้อพื้นของอะลูมิเนียมได้สูงจากค่าความแข็งคือ 93.34 HV

4.2 ความแข็งที่ผ่านและไม่ผ่านกระบวนการทางความร้อน T6

ความแข็งที่ดีที่สุดคือ 180°C อยู่ในช่วงระหว่างเวลา 3 และ 5 ชั่วโมง และมีค่าความแข็งอยู่ในช่วงระหว่าง 127.14 และ 128.56 HV ตามลำดับ เนื่องจากเวลาที่ใช้น้อยที่สุดและอุณหภูมิที่สูงนั้นส่งผลให้เกิดกลไกการตกตะกอนที่ทำให้เกิดเฟสแมกนีเซียมซิลิไซด์ (Mg_2Si) ได้รวดเร็ว จึงทำให้การเคลื่อนที่ของ Dislocation เกิดยากเมื่อมีแรงกระทำทางกลเป็นผลต่อค่าความแข็งของโลหะอะลูมิเนียมผสมซิลิคอนชนิดไฮโปยูเทคติกเติมฟลักซ์ป้องกันและสตรอนเทียม (รหัส A356+Lid+Sr) มีค่าเพิ่มสูงขึ้น

5. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้เงินอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีจากการสนับสนุนของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร รวมทั้งผู้ตรวจสอบทางวิชาการที่ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย และผู้ประสานงานโครงการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครที่อำนวยความสะดวกในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้จนเป็นผลสำเร็จลงได้ตามวัตถุประสงค์ และกำหนดระยะเวลาตามสัญญาทุนที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- [1] Kongkiat Puparatanapong, "Effect of Coating on Aluminium Loss in the Used Beverage Container Recycling Process," King Mongkut's University of Technology Thonburi, 2004.
- [2] Phisith Muangnoy, "Effect of Alloying Element on The Formation of β -Al₁₅FeSi Compound in

Al-7%Si-1%Fe CAST ALLOYS," *Industrial Engineering (IE) Network Journal*, vol. 10, pp.76, Oct. 2010.

- [3] Jongjit Deechu and Yanee Techarachan, "The Influence of Pre-Aging on Precipitation Hardening of Al-Mg-Si-Cr-Alloys," King Mongkut's University of Technology North Bangkok, 2007.
- [4] Chaowalit Limmaneevichitr, "Aluminium-Silicon in Metal Casting Industrial," *Industrial Technology*, vol. 31, pp. 112-115, 2004.
- [5] Songwid Pong-a-nanpanya, "The Development of Vibration System at Semi-Solid State for Microstructure Improvement in Cast Aluminum Alloy," King Mongkut's University of Technology Thonburi, 2008.
- [6] Tawichat Yenwiset, "Improvement of the Mechanical Properties of Aluminium Cast from Recycled Beverage Cans by Silicon Addition and Heat Treatment," King Mongkut's University of Technology Thonburi, 2006.
- [7] Payoon Senthongkaew, Dissanee Chatsettapong, Chaowalit Limmaneevichitr, et al., "Effect of Addition Recycled Beverage Cans and Mechanical Vibration on Microstructure and Mechanical Properties of A356 Al-Si Alloys," in *54th Kasetsart University Conference*, February 1-4, 2010, pp. 34-41.
- [8] Phisith Muangnoy, "The Development of Al-10%Mn-1%Sr Master Alloy to Modify β -phase and Eutectic Silicon in Cast Al-7% Si - 1%Fe Alloys," in *Industrial Engineering (IE) Network Conference*, October 20-21 2011, pp.1255-1263.
- [9] Manas Satirajind, *Non-Ferrous Metals*, Chulalongkorn University Publishing House, 1995.
- [10] M. Abdulwahab, et al., "Effect of multiple-step

- thermal ageing treatment on the hardness characteristics of A356.0 type Al-Si-Mg Alloy,” *Materials and Design*, vol. 32, pp. 1159-1166, 2011.
- [11] H. Möller, et al., “Natural and artificial aging response of semisolid metal processed Al-Si-Mg alloy A356,” *Cast Metals Research*, vol. 20, pp. 340-346, 2007.
- [12] A. Thirugnanam, “Effect of Mg on the fracture characteristics of cast Al-7Si-Mg alloys,” *Materials Science and Engineering A*, vol. 445-446, pp. 405-414, 2007.
- [13] J.E. Gruzleski and C.M. Bernard, *The Treatment of Liquid Aluminium Silicon Alloy*, American Foundrymen’s Society, AFS, Inc. Illinois, 1990. pp. 1-94, 108-126.
- [14] Thai Foundrymen’s Society, *Technique and Schedules for Al-Alloys*, 2002, pp. 31-39.